

Onderzoek
Coalitieakkoord(en)

Presentatie raad
5 februari 2026

REKKEN_NKEAMER
noardeast-fryslân

PARMA GROEP

Noardeast-Fryslân 2022-2026

Noardeast-Fryslân 2024-2026

Onderzoeksvragen

Wat kan de gemeenteraad van Noardeast-Fryslân leren van de totstandkoming, uitwerking en verantwoording van de huidige coalitieakkoorden – in vergelijking met andere gemeenten – om beter voorbereid te zijn op de formatie van 2026?

1. Proces: hoe zijn de akkoorden voorbereid en ingericht?
2. Uitvoering & verantwoording: hoe werd daarover gecommuniceerd met de raad?
3. Ervaringen: hoe kon de raad haar rol vervullen?
4. Vergelijking: wat leren we van drie andere gemeenten?
5. Lessen: hoe kan dit leiden tot een transparanter en navolgbaar akkoord in 2026?

Twée belangrijke pijlers

1. **Reconstructie totstandkoming van de akkoorden**

1. **Thematische verdieping:**

- thema Wonen - actief grondbeleid, Dorps- en Stads Ontwikkelingsmaatschappijen.
- thema Economie - toeristische ontwikkeling.
- thema Duurzaamheid - de inzet om zelfvoorzienend te zijn in energiebehoefte.

Totstandkoming akkoorden

- Uitgebreide voorbereiding van de formatie met lijsttrekkers
- 2022 – snelle formatie, 2024 – trage formatie (beide in 4 fasen: verkenning, pre-informatie, informatie, formatie)
- Raadsagenda opgesteld na input alle fracties, als basis voor het coalitieakkoord
- Coalitieakkoord werkt uit op hoofdlijnen, geen financieel kader
- Geen afspraken over uitvoering of verantwoording
- Akkoord geagendeerd, niet vastgesteld

Uitvoering en verantwoording

- Ambtenaren en wethouders gebruiken de coalitieakkoorden in de dagelijkse praktijk
- Uitwerking in doelen en activiteiten in de programmabegroting en via programmatafels
- Raad kan ambities navolgen via de P&C documenten en de RaadsAORTA
- 3 thema's – navolgbaar in de stukken, ook bij koerswijziging
- Geen midterm geagendeerd of met de raad gedeeld (mede ivm nieuwe coalitie)

Ervaringen van de raad

- De raad is overwegend tevreden met een akkoord op hoofdlijnen – wel wordt meerwaarde gezien in een financieel kader
- De raad heeft met deze ervaringen in het achterhoofd een aantal inzichten voor het verbeteren van de periode van informatie en formatie

Hoe doen ze het elders?

- Tilburg: akkoord als sturingsinstrument - open akkoord = levendige politiek, dat blijkt in de praktijk niet zozeer bepalend - wel: onderlinge verhoudingen
- Tilburg: geen financieel kader hebben zorgt voor problemen in de bestuursperiode
- Leiden: bestuursakkoord vooral gericht op onderlinge verhoudingen en beleidsakkoord op hoofdlijnen (als coalitieakkoord)
 - Verhoudingen onderling maken meer verschil dan het soort afspraak
 - Onderscheid richting in het beleidsakkoord en uitwerking in de begroting heeft goed uitgepakt
- Leiderdorp: een compact akkoord op hoofdlijnen – daardoor bij de midterm de conclusie dat de voortgang niet kan worden bijgehouden

Hoe doen ze het elders?

- Borger-Odoorn: coalitieakkoord op hoofdlijnen, dat is vertaald in een bestuursprogramma. Bestuursprogramma is een nieuwe prioritering geweest, met aandacht voor uitvoerbaarheid en vastgesteld door de raad.
- Borger-Odoorn: Inwoners en de raad als geheel hebben mee kunnen praten halverwege de formatie (in een openbare bijeenkomst)
- Assen: bestuursakkoord vertaald in een meerjaren uitvoeringsprogramma - dat geeft stevige sturing
- Assen: best practice:
 - Voorbereiding niet alleen op stand van zaken, maar ook op strategische keuzes
 - Financieel kader bij het bestuursakkoord
 - Verantwoording bestuursakkoord expliciet in de begroting

Lessen voor Noardeast-Fryslân

- Niet alleen inhoudelijke, maar ook strategische informatie voor de raadsleden voorafgaand aan de onderhandelingen
- Vooraf afspraken over monitoring en evaluatie
- Uitgebreide opdracht voor de formateur met daarin eisen aan een financieel kader
- Expliciet de verbinding maken tussen de ambities uit het akkoord en de programmasturing in de organisatie
- Zorg ervoor dat vooraf voldoende draagvlak ontstaat voor je akkoord door de raadsfracties tijdig te betrekken